

SEZONOWOŚĆ RUCHU TURYSTYCZNEGO NA RYNKU HOTELARSKIM W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

ANETA WOLNA-SAMULAK

Uniwersytet Szczeciński
e-mail: aneta.wolna@wzieu.pl

SŁOWA KLUCZOWE

sezonowość na rynku hotelarskim, baza noclegowa, ruch turystyczny

STRESZCZENIE

Województwo zachodniopomorskie jest jednym z najbardziej atrakcyjnych pod względem turystycznym oraz jednym z najliczniej odwiedzanych przez turystów krajowych i zagranicznych regionem w Polsce. Turysty krajowi i zagraniczni odwiedzający woj. zachodniopomorskie korzystają z noclegów oferowanych przede wszystkim przez obiekty noclegowe, tj. hotele. Podstawowym problemem rynku hotelarskiego w woj. zachodniopomorskim jest jednak sezonowość popytu turystycznego.

Celem artykułu jest dokonanie oceny sezonowości na rynku hotelarskim w woj. zachodniopomorskim. Ocena sezonowości na rynku hotelarskim w woj. zachodniopomorskim zostanie przeprowadzona na podstawie oficjalnych danych statystycznych Urzędu Statystycznego w Szczecinie dotyczących rejestrowanej bazy noclegowej oraz rejestrowanego ruchu turystycznego w tej bazie w woj. zachodniopomorskim w latach 2009–2014.

Wprowadzenie

Przedsiębiorstwa świadczące usługi hotelarskie, tj. hotele, w woj. zachodniopomorskim są podstawowymi podmiotami reprezentującymi stronę podażową rynku hotelarskiego (pod względem udziału tej liczby obiektów w strukturze turystycznej bazy noclegowej województwa oraz liczby turystów korzystających z noclegów i udzielonych noclegów).

Istotną kwestią rynku hotelarskiego w woj. zachodniopomorskim jest sezonowość popytu turystycznego. Sezonowość na rynku hotelarskim przejawiająca się w różnicy wahań natężenia ruchu turystycznego opisana zostanie za pomocą takich zmiennych, jak: liczba turystów (ogółem, krajowych i zagranicznych) korzystających z hoteli, liczba udzielonych noclegów turystom (ogółem, krajowym i zagranicznym) w hotelach, a także stopień wykorzystania miejsc noclegowych w hotelach.

Celem artykułu jest zatem dokonanie oceny sezonowości na rynku hotelarskim w woj. zachodniopomorskim. Poniższa ocena sezonowości zostanie przeprowadzona na podstawie oficjalnych danych statystycznych Urzędu Statystycznego w Szczecinie, które dotyczą rejestrowanej bazy noclegowej oraz rejestrowanego w tej bazie ruchu turystycznego w woj. zachodniopomorskim w latach 2009–2014.

Sezonowość na rynku hotelarskim – charakterystyka zjawiska

Charakterystykę zjawiska sezonowości na rynku hotelarskim należy rozpocząć od wyjaśnienia podstawowego terminu nierozłącznie związanego z tym zjawiskiem, jakim jest sezon. Pojęcie sezon wzięło się od francuskiego słowa *saison*, które oznacza idealny albo ulubiony okres (czas) dla biznesu, prowadzenia określonej działalności czy wykonywania pewnych czynności (Čorluka). Potocznie sezon oznacza porę roku (<http://sjp.pwn.pl/slowniki/sezon.html>). Pojęcie „sezon” odnosić się może także do występowania nierówności albo wahań w ciągu roku, które mają miejsce w powiązaniu z określoną porą roku (Čorluka).

Wyrazem pokrewnym do słowa „sezon” jest „sezonowość”. Sezonowość stała się jedną z najbardziej charakterystycznych i decydujących cech globalnego przemysłu turystycznego. Przez sezonowość w turystyce należy rozumieć „względnie stały, cykliczny rozkład wielkości ruchu turystycznego w określonej jednostce czasu” (Różycki, 2009, s. 143). Według Butlera (2001, s. 5) sezonowość w turystyce oznacza czasową nierównowagę wyrażaną cyklicznymi zmianami takich wielkości, jak liczba odwiedzających, wydatki odwiedzających, natężenie ruchu drogowego (oraz natężenie ruchu w innych gałęziach transportu), zatrudnienie, a także opłaty pobierane za korzystanie z różnych atrakcji turystycznych. Natomiast Biedermann twierdzi, że sezonowość jest powszechną cechą turystyki wyrażoną przez wyraźne zmiany w popycie turystycznym zależne od okresu w roku – pory roku (Bigović, 2012, s. 103). Sezonowość może być opisana jako pewnego rodzaju wzorzec odwiedzin (przyjazdów turystów), który występuje ponownie każdego roku (Čorluka).

Sezonowość powoduje zmiany ruchu turystycznego pod względem liczby odwiedzających daną miejscowość turystyczną. Dlatego niektóre popularne miejscowości wypoczynkowe w pewnych okresach mają więcej turystów, niż są w stanie przyjąć i zakwaterować, a w innych porach mają ich zbyt mało.

Podobnie należy rozumieć sezonowość w hotelarstwie. W tym przypadku sezonowość usług hotelarskich oznacza „zmianę natężenia ruchu turystycznego w obiektach hotelarskich oraz wielkość konsumpcji usług hotelarskich uzależnioną m.in. od czynników przyrodniczych, lokalnych

zasobów walorów turystycznych, turystycznego zagospodarowania. Sezonowość usług hotelarskich może być wyrażona okresowymi zmianami takich wielkości jak: liczba korzystających z obiektów hotelarskich, liczba sprzedanych noclegów, wydatki gości hotelowych, zatrudnienie w bazie noclegowej turystyki, a także opłaty klimatyczne i opłaty pobierane za korzystanie z różnego rodzaju atrakcji turystycznych, które oferują obiekty hotelarskie. Sezonowość rozumiana jako czasowa zmiana natężenia ruchu turystycznego w hotelarstwie występuje nie tylko w okresie roku, lecz także w ciągu miesiąca, tygodnia oraz danego dnia” (Szostak, 2008, s. 371–372).

Biorąc pod uwagę wzorzec sezonowości ruchu turystów, działalność na rynku hotelarskim może być sklasyfikowana według 3 podstawowych grup i podporządkowana następującym rocznym przerwom – sezonom, inaczej typom sezonowości (Čorluka):

1. Klasyfikacja:

- jeden szczyt sezonu (*one peak season*),
- dwa szczyty sezonu (*two peak season*),
- bez szczytu sezonu (*non peak season*).

2. Klasyfikacja:

- okres poza sezonem (*off-season*) (styczeń, luty, listopad i grudzień),
- sezon poboczny (*shoulder season*) (marzec, kwiecień, maj, czerwiec i październik),
- szczyt sezonu (*peak season*) (lipiec, sierpień, wrzesień).

3. Klasyfikacja:

- sezon niski (*low season*) (styczeń, luty, listopad i grudzień),
- sezon średni (*midseason*) (marzec, kwiecień, maj i październik),
- sezon wysoki (*high season*) (czerwiec, lipiec, sierpień i wrzesień).

W regionach czy miejscowościach turystycznych, głównie nadmorskich, w których wielkość popytu turystycznego determinowana jest przede wszystkim korzystnymi warunkami meteorologicznymi, wynika jeden typ sezonowości – jeden szczyt sezonu (*one peak season*) charakteryzujący się wyraźnym szczytem sezonu w miesiącach letnich. Dwuszczytowa sezonowość (*two peak season*) pojawia się, gdy istnieją dwa wyraźne sezony. Sezonowość nieszczytowa (*non peak season*) oznacza, że turystyka nie wykazuje sezonowości, a działalność turystyczna występuje przez cały rok. Natomiast jeśli pewne miesiące w roku są systematyczne i wyraźnie powyżej trendu¹, to wspomniany okres można nazwać szczytem sezonu (*peak season*) (Karamustafa, Ulama, 2010, s. 196).

Determinanty sezonowości na rynku hotelarskim

Sezonowość w hotelarstwie wynika z faktu, że na popyt turystyczny wpływa bardzo wiele czynników. Według BarOn (1975) sezonowość spowodowana jest przez dwa podstawowe czynniki: naturalne (fizyczne) i instytucjonalne (społeczne i kulturowe), z udziałem zarówno obszaru (regionu) generującego, jak i przyjmującego ruch turystyczny.

¹ Trend (tendencja rozwojowa) – długookresowa skłonność do jednokierunkowych zmian (wzrostu lub spadku) wartości badanej zmiennej, np. liczby turystów korzystających z noclegów w hotelach według miesięcy w danym roku (Cieślak, 2001, s. 62).

Czynniki naturalne sezonowości wynikają z regularnych i powtarzających się czasowych zmian w naturalnych zjawiskach w konkretnym miejscu docelowym (destynacji turystycznej), które zazwyczaj są powiązane z klimatem, porą roku i opadami atmosferycznymi. Do naturalnych czynników powodujących sezonowość zalicza się (BarOn, 1975):

- temperaturę powietrza, wody,
- nasłonecznienie,
- opady deszczu, śniegu,
- ekstremalne temperatury,
- długość dnia,
- wilgotność,
- wiatr,
- położenie geograficzne (szerokość i wysokość geograficzną).

Naturalna sezonowość jest kojarzona z porami roku. Szczególnie oddziałuje ona na destynacje czy miejscowości turystyczne, w których obserwuje się wyraźne różnice temperatur oraz innych zjawisk naturalnych w ciągu roku i w których dominującymi aktywnościami preferowanymi przez turystów są takie formy turystyki, które są oferowane im i uprawiane przez nich w ściślejszej zależności od pory roku (turystyka wypoczynkowa, narciarska itp.). Dlatego też skutki naturalnej sezonowości dla pewnych form ruchu turystycznego i konkretnych destynacji turystycznych są bardziej zrozumiałe, ale trudniej im przeciwdziałać (BarOn, 1975).

Czynniki instytucjonalne sezonowości są wynikiem religijnych, kulturalnych, etnicznych, politycznych i społecznych uwarunkowań. Tak zwana zinstytucjonalizowana sezonowość jest bardziej skomplikowana i złożona niż sezonowość naturalna. Opiera się ona na ludzkich zachowaniach, przyzwyczajeniach i podejmowaniu przez nich decyzji konsumenckich np. w odniesieniu do terminu wyjazdu na urlop. Zinstytucjonalizowana sezonowość obejmuje takie elementy, jak (BarOn, 1975):

- dni wolne (wakacje i ferie szkolne oraz na uczelniach wyższych, urlopy pracownicze, święta kościelne, święta państwowe);
- efekty kalendarzowe (liczba dni w miesiącu, liczba weekendów w miesiącu, kwartale, sezonie czy roku);
- czynniki społeczne i ekonomiczne (zwyczaje i praktyki społeczne, zwyczaje religijne, konwencje historyczne, ustawodawstwo).

Przy sezonowości zinstytucjonalizowanej ruch turystyczny koresponduje z konkretnymi datami (np. dni wolne, święta, terminy wakacji itp.), które są z góry ustalone i o których wiadomo z jakimś wyprzedzeniem. Dlatego sezonowość zinstytucjonalizowana jest łatwiejsza do przewidzenia niż naturalna, a znając czynniki ją wywołujące, można trafniej dobrać narzędzia, które pozwolą ten rodzaj sezonowości modelować. Zwiększony popyt turystyczny w określonych miejscowościach turystycznych, np. o charakterze wypoczynkowym, wiązać się będzie z określonymi datami (np. święta państwowe i kościelne).

Oprócz wyżej wymienionych podstawowych przyczyn sezonowości istnieją jeszcze dodatkowe źródła sezonowości w turystyce mające istotny wpływ na działalność podmiotów związanych

ze świadczeniem usług hotelarskich. Do tych determinant zaliczyć można: presję społeczną, modę, naśladownictwo, sezony sportowe (sezonowa aktywność sportowa i rekreacyjna – sezon żeglarski, kąpielowy, narciarski itd.), zwyczaje handlowe/biznesowe (wystawy, kongresy, spotkania biznesowe, kampanie polityczne), inercję oraz ograniczenia po stronie podaży (Koenig, Bischoff, 2005, s. 3–7), np. sezonową działalność gospodarczą podmiotów z branży turystycznej i paraturystycznej nad Morzem Bałtyckim.

Podmioty stanowiące podażową stronę rynku hotelarskiego woj. zachodniopomorskiego

Bazę podażowej strony rynku hotelarskiego woj. zachodniopomorskiego stanowią podmioty świadczące usługi hotelarskie, a mianowicie obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania. Najważniejszą grupą turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania na rynku hotelarskim, z których korzystają turyści w woj. zachodniopomorskim, są hotele². W 2014 r. w woj. zachodniopomorskim znajdowało się 113 hoteli, które stanowiły 12,5% turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania ogółem. Hotele te dysponowały w sumie 15 tys. miejsc noclegowych, co stanowiło 13,3% wszystkich miejsc noclegowych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w woj. zachodniopomorskim. Większą liczbę obiektów i miejsc noclegowych w turystycznej bazie zbiorowego zakwaterowania w województwie mają jedynie ośrodki wczasowe³, których w 2014 r. było 322, i które posiadały łącznie 46,3 tys. miejsc noclegowych (tab. 1).

W zaprezentowanych w tabeli 1 informacjach dotyczących liczby obiektów i miejsc noclegowych można dostrzec jeden podstawowy problem bazy noclegowej woj. zachodniopomorskiego, a tym samym problem całego rynku hotelarskiego, mianowicie sezonowość prowadzenia działalności przez podmioty świadczące usługi hotelarskie i noclegowe w woj. zachodniopomorskim.

W 2014 r. jedynie 410 z 899 obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania stanowiły obiekty, które świadczyły usługi noclegowe przez cały rok (obiekty całoroczne). Obiektami typowo sezonowymi w woj. zachodniopomorskim są przede wszystkim obiekty zlokalizowane nad Morzem Bałtyckim, czyli: ośrodki wczasowe, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, ośrodki kolonijne, zespoły domków turystycznych, pola biwakowe i kempingi, a więc obiekty, które funkcjonują w określonych miesiącach w roku, głównie w miesiącach letnich, kiedy do woj. zachodniopomorskiego przyjeżdża największa liczba turystów w celach wypoczynkowych.

W 2014 r. w woj. zachodniopomorskim największa liczba turystów skorzystała z noclegów oferowanych przez hotele (907,3 tys. turystów ogółem – tab. 2), mimo że obiekty te posiadają zdecydowanie mniej miejsc noclegowych ogółem niż ośrodki wczasowe.

² Hotel – obiekt dysponujący co najmniej 10 pokojami, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, świadczący szeroki zakres usług związanych z pobytem klientów (<http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej>).

³ Ośrodek wczasowy – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z wczasami (<http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej>).

Tabela 1. Struktura rodzajowa turystycznej bazy noclegowej zbiorowego zakwaterowania w województwie zachodniopomorskim w 2014 roku

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów		Liczba miejsc noclegowych w obiektach	
	ogółem	całorocznych	ogółem	całorocznych
Hotele	113	112	15 025	14 829
Motele	5	5	250	250
Pensjonaty	35	20	1 562	951
Inne obiekty hotelowe	93	77	6 056	5 465
Domy wycieczkowe	1	1	116	116
Schroniska	1	0	34	0
Schroniska młodzieżowe	2	1	130	73
Szkolne schroniska młodzieżowe	19	10	1 573	697
Ośrodki wczasowe	322	75	46 368	12 295
Ośrodki kolonijne	22	2	4 682	170
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	46	26	6 581	3 422
Ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego	–	–	–	–
Hostele	3	3	366	366
Domy pracy twórczej	1	1	55	55
Zespoły domków turystycznych	76	6	4 680	496
Kempingi	26	1	5 301	150
Pola biwakowe	32	0	4 408	0
Zakłady uzdrowiskowe	43	43	9 766	9 506
Pozostałe obiekty niesklasyfikowane	59	27	5 307	1 324
Ogółem	899	410	112 260	50 167

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS (2015).

Tabela 2. Liczba turystów korzystających z noclegów i liczba udzielonych im noclegów w obiektach noclegowych zbiorowego zakwaterowania w województwie zachodniopomorskim w 2014 roku

Rodzaj obiektu	Turyści korzystający z noclegów			Udzielone noclegi turystom		
	ogółem	zagraniczni	krajowi	ogółem	zagranicznym	krajowym
Hotele	907 335	336 766	570 569	2 678 829	1 371 903	1 306 926
Motele	9 913	213	9 700	16 105	376	15 729
Pensjonaty	28 324	6 407	21 917	134 313	48 311	86 002
Inne obiekty hotelowe	195 842	53 170	142 672	721 926	322 743	399 183
Domy wycieczkowe	5 701	114	5 587	22 018	307	21 711
Schroniska	81	0	81	343	0	343
Schroniska młodzieżowe	4 032	0	4 032	12 946	0	12 946
Szkolne schroniska młodzieżowe	26 085	1 985	24 100	82 000	4 946	77 054
Ośrodki wczasowe	479 596	56 391	423 205	3 679 757	481 114	3 198 643
Ośrodki kolonijne	29 514	134	29 380	251 293	908	250 385
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	111 969	19 773	92 196	727 757	133 143	594 614
Hostele	8 125	579	7 546	88 673	4 537	84 136
Domy pracy twórczej	4 282	0	4 282	4 971	0	4 971
Zespoły domków turystycznych	30 066	1 714	28 352	176 030	8963	167 067
Kempingi	57 101	19 984	37 117	196 013	63 472	132 541
Pola biwakowe	24 805	4 112	20 693	77 737	9 994	67 743
Zakłady uzdrowiskowe	197 195	27 824	169 371	2 445 358	302 993	2 142 365
Pozostałe obiekty niesklasyfikowane	56 657	5 196	51 461	264 151	32 406	231 745
Ogółem	2 247 662	543 009	1 704 653	11 919 404	2 825 641	9 093 763

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS (2015).

Największa liczba turystów ogółem, obok hoteli, skorzystała w 2014 r. z noclegów oferowanych przez ośrodki wczasowe (479,5 tys.) i zakłady uzdrowiskowe⁴ (197,1 tys.). Największa liczba turystów zagranicznych natomiast skorzystała z noclegów oferowanych w woj. zachodniopomorskim w 2014 przez hotele (336,7 tys. turystów), następnie ośrodki wypoczynkowe (56,3 tys.) i inne obiekty hotelowe (53,1 tys.). Najwięcej turystów krajowych w 2014 r. skorzystało z noclegów oferowanych przez hotele (570,5 tys. turystów) i ośrodki wczasowe (423,2 tys.).

W 2014 r. największą liczbę noclegów spośród turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania w woj. zachodniopomorskim udzieliły turystom ogółem ośrodki wczasowe (3679,7 tys. noclegów), następnie hotele (2678,8 tys.) i zakłady uzdrowiskowe (2445,3 tys.). Turystom zagranicznym największej liczby noclegów udzieliły hotele (1371,9 tys. noclegów), potem ośrodki wypoczynkowe (481,1 tys.) i inne obiekty hotelowe⁵ (322,7 tys.). Największa liczba noclegów turystom krajowym udzielona została w 2014 r. przez ośrodki wczasowe (3198,6 tys. noclegów) i zakłady uzdrowiskowe (2142,3 tys.).

Analiza sezonowości na rynku hotelarskim woj. zachodniopomorskiego

Województwo zachodniopomorskie należy do jednych z najpopularniejszych wypoczynkowo regionów turystycznych w Polsce. Świadczy o tym potencjał mierzony wielkością bazy noclegowej i ruchu turystycznego (<http://eregion.wzp.pl/obszary/turystyka>). W strukturze bazy noclegowej regionu przeważają ośrodki wczasowe (322 obiekty w 2014 r.) oraz hotele (113 w 2014 r.) (http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=411517&p_token=0.9564999244175851). Hotele są tymi podmiotami na rynku hotelarskim, z usług których to w woj. zachodniopomorskim korzysta największa liczba turystów (907,3 tys. turystów korzystających ogółem w 2014 r. – zob. tab. 2).

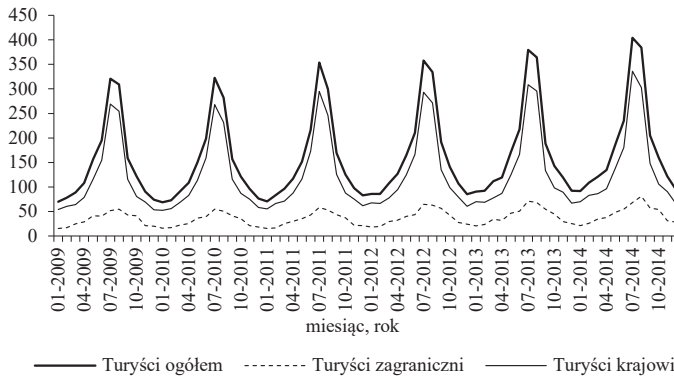
Immanentną cechą ruchu turystycznego w woj. zachodniopomorskim jest jednak jego nierównomierny rozkład w skali roku (rys. 1).

Tak zwana sezonowość widoczna jest w strukturze bazy noclegowej regionu (różnica w liczbie obiektów całorocznych i sezonowych, tzn. w 2014 r. aż 54,4% obiektów bazy noclegowej zbiorowego zakwaterowania działało sezonowo) oraz funkcjonowaniu miejscowości (destynacji) turystycznych regionu. Zjawisko sezonowości oznacza, że ruch turystyczny osiąga swoje maksimum jedynie w dwóch miesiącach w ciągu roku, tzn. w czasie letnich wakacji (w lipcu i sierpniu). Po sezonie letnim ruch turystyczny gwałtownie spada. Problem sezonowości dotyczy zwłaszcza

⁴ Zakład uzdrowiskowy (zakład lecznictwa uzdrowiskowego) – przedsiębiorstwo/jednostka organizacyjna przedsiębiorstwa/komórka podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju ambulatoryjne lub stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, działająca na obszarze uzdrowiska, utworzona w celu udzielania świadczeń zdrowotnych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej i wykorzystująca przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych naturalne zasoby lecznicze uzdrowiska, a także świadcząca usługi noclegowe (<http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej>).

⁵ Inny obiekt hotelowy – obiekt noclegowy podzielony na pokoje, podlegający jednemu zarządowi, świadczący pewne usługi, w tym przynajmniej codzienne sprzątnięcie pokoi, ślanie łóżek i mycie urządzeń sanitarnych (np. obiekt spełniający zadania hotelu, motelu lub pensjonatu, któremu nie została nadana kategoria). (<http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej>).

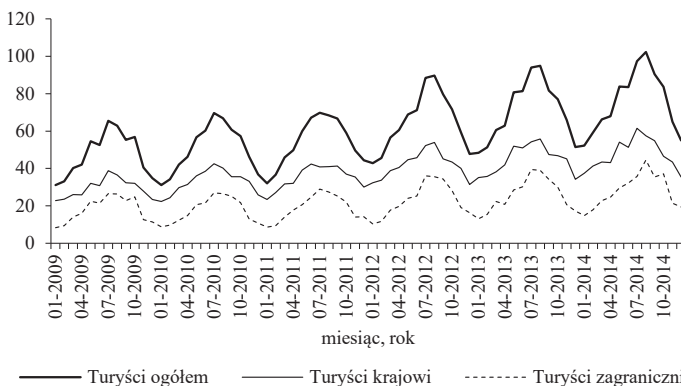
miejsowości i obiektów noclegowych w pasie nadmorskim, których oferta turystyczna obejmuje przede wszystkim wypoczynek typu 3S, czyli „słońce, morze, plaża”.

Rysunek 1. Turyści korzystający z noclegów w obiektach noclegowych zbiorowego zakwaterowania w województwie zachodniopomorskim według miesiąca, w latach 2009–2014 [tys.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS (2015).

Nieco łagodniej przedstawia się sezonowość w hotelach w woj. zachodniopomorskim (rys. 2).

Rysunek 2. Turyści korzystający z noclegów w hotelach w województwie zachodniopomorskim według miesiąca, w latach 2009–2014 [tys.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS (2015).

Na rysunku 2 wyraźnie widać, że na rynku hotelarskim (w hotelach) woj. zachodniopomorskiego występuje jeden szczyt sezonu, który przypada na lipiec i sierpień.

Na podstawie liczby turystów ogółem (krajowych i zagranicznych) korzystających z noclegów w hotelach wyodrębnić można 4 podstawowe typy sezonowości wraz z miesiącami ich występowania (tzn. sezon wysoki, średni, niski oraz okres poza sezonem). Zgodnie z tym sezon wysoki w hotelach w woj. zachodniopomorskim występuje w lipcu, sierpniu i wrześniu (gdzie w sierpniu w hotelach odnotowuje się największą liczbę turystów korzystających z noclegów ogółem). Sezon średni przypada w maju, czerwcu i październiku. Sezon niski jest w marcu, kwietniu i listopadzie. Okres poza sezonem na rynku hotelarskim woj. zachodniopomorskiego, występuje w styczniu, lutym i grudniu (gdzie w styczniu w hotelach odnotowuje się najmniejszą liczbę turystów korzystających z noclegów ogółem).

Turyści krajowi najczęściej korzystają z hoteli w woj. zachodniopomorskim w lipcu (największa liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w hotelach), sierpniu oraz czerwcu. Turyści zagraniczni natomiast najczęściej korzystają z noclegów w hotelach w sierpniu (największa liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w hotelach), lipcu i wrześniu.

Najmniejsza liczba turystów krajowych i zagranicznych korzysta z noclegów oferowanych przez hotele w styczniu (najślabszy miesiąc pod względem obłożenia hoteli turystami), lutym i grudniu. Powyższe stwierdzenie może potwierdzić wskaźnik sezonowości⁶ obliczony na podstawie turystów ogółem (krajowych i zagranicznych) korzystających z noclegów w hotelach w woj. zachodniopomorskim w latach 2009–2014 (tab. 3).

Tabela 3. Wskaźnik sezonowości ruchu turystycznego (według liczby turystów ogółem korzystających z noclegów) w hotelach w województwie zachodniopomorskim w latach 2009–2014 [%]

rok	Wskaźnik sezonowości											
	miesiąc											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2009	65,6	69,7	84,6	88,6	114,9	110,5	137,9	132,4	116,5	119,7	85,5	73,5
2010	61,5	67,5	83,0	91,0	111,8	118,8	137,2	131,9	119,7	113,0	91,1	72,7
2011	59,3	67,9	84,7	92,0	110,6	124,0	128,9	126,3	123,1	109,0	91,6	81,9
2012	65,7	69,9	86,9	92,8	105,5	109,2	135,6	137,6	122,1	110,0	90,9	73,3
2013	68,3	72,4	85,5	88,6	113,9	114,7	132,5	133,9	115,3	108,6	93,0	72,7
2014	69,2	78,4	87,7	89,9	110,8	110,5	128,9	135,1	119,6	110,6	85,9	72,7

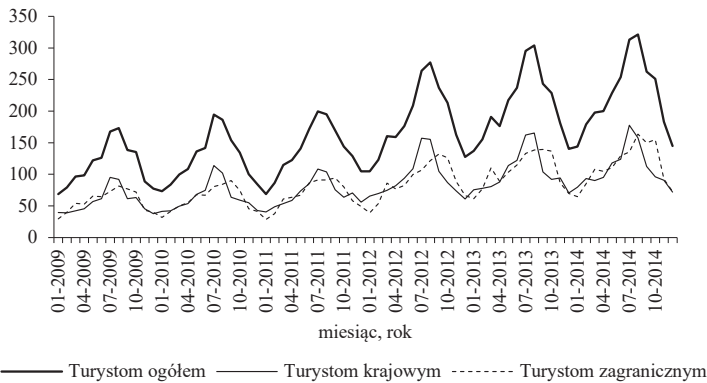
Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS (2015).

Wyraźne różnice w wielkości wskaźnika sezonowości wskazują, iż ruch turystyczny w hotelach jest największy (wartość wskaźnika wynosi powyżej 100%) w miesiącach od maja do października, a najmniejszy (wartość wskaźnika wynosi 60–93%) w miesiącach od stycznia do kwietnia oraz w listopadzie i grudniu. Miesiące największego natężenia ruchu turystycznego

⁶ Wskaźnik sezonowości (W_s) – miernik ilościowy obrazujący wykorzystanie obiektu należącego do turystycznej bazy noclegowej, mierzący natężenie wahań sezonowych w poszczególnych miesiącach w ciągu roku. $W_s = L_{tm} / L_{str} \times 100$, gdzie L_{tm} oznacza liczbę turystów w kolejnym miesiącu (np. liczbę turystów korzystających z noclegów w hotelach lub liczbę udzielonych noclegów turystom w hotelach w konkretnym miesiącu), a L_{str} oznacza średnią miesięczną liczbę turystów w ciągu roku (Mydłowska, 2008, s. 53).

sprawiają, iż wartość wskaźnika wynosi ok. 128–138% (lipiec i sierpień), a w okresach najmniej-
szego natężenia ruchu turystycznego wartość wskaźnika sezonowości to ok 59–82% (styczeń, luty
i grudzień).

W woj. zachodniopomorskim najwięcej noclegów turystom ogółem hotele udzielają w sierp-
niu, lipcu i wrześniu (rys. 3).

Rysunek 3. Udzielone noclegi turystom w hotelach w województwie zachodniopomorskim według miesiący,
w latach 2009–2014 [tys.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS (2015).

Turystom krajowym największa liczba noclegów udzielana jest w hotelach w lipcu, sierp-
niu i czerwcu, a turystom zagranicznym – we wrześniu, sierpniu i październiku lub czerwcu, lipcu
i sierpniu. Najmniejszą liczbę noclegów udzielanych przez hotele turystom ogółem można zaobser-
wować w styczniu, lutym i grudniu. Na podstawie miesięcznych danych dotyczących udzielonych
turystom noclegów w hotelach można również obliczyć wskaźnik sezonowości (tab. 4).

Tabela 4. Wskaźnik sezonowości ruchu turystycznego (według liczby udzielonych noclegów turystom ogółem)
w hotelach w województwie zachodniopomorskim w latach 2009–2014 [%]

rok	Wskaźnik sezonowości											
	miesiąc											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2009	60,1	69,1	84,3	85,9	106,8	110,2	146,7	151,5	121,0	118,3	77,7	67,7
2010	58,5	66,9	80,0	87,0	109,1	113,7	156,0	149,2	123,5	107,6	80,2	67,6
2011	50,1	62,9	83,4	89,3	102,5	125,0	145,3	142,1	123,6	104,8	93,9	76,4
2012	56,6	66,7	87,0	86,1	95,4	113,1	142,9	150,1	128,5	115,5	88,2	69,2
2013	65,6	74,2	91,3	84,4	104,0	113,3	141,3	145,6	116,4	109,5	86,6	67,1
2014	64,5	80,1	88,6	89,5	102,4	113,4	140,2	143,9	117,6	112,3	82,1	64,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS (2015).

Zgodnie z danymi w tabeli 4 wartości wskaźnika sezonowości ruchu turystycznego przedstawia się następująco. Największe wartości (w granicach 140–150%) wskaźnik sezonowości osiąga w lipcu i sierpniu, najmniejsze natomiast (w granicach 50–76%) w styczniu, lutym i grudniu.

Podsumowanie

Województwo zachodniopomorskie jest jednym z najbardziej atrakcyjnych turystycznie regionów kraju. Jest również regionem najliczniej odwiedzanym przez turystów krajowych i zagranicznych. Turyści odwiedzający woj. zachodniopomorskie korzystają głównie z noclegów oferowanych przez hotele, które stanowią podstawowy element podaży strony na rynku hotelarskim, ponieważ z oferowanych przez te obiekty usług hotelarskich korzysta największa liczba turystów odwiedzających województwo. Obiekty te udzielają turystom największej liczby noclegów oraz prowadzą swoją działalność przez cały rok.

Cechą charakterystyczną ruchu turystycznego w woj. zachodniopomorskim i na rynku hotelarskim (w hotelach) jest jego nierównomierny rozkład w skali roku. Dominującym typem sezonowości w woj. zachodniopomorskim jest sezonowość jednoszczytowa, gdzie szczyt tego sezonu przypada na okres letnich, a po tym okresie ruch turystyczny gwałtownie spada.

Przyczynami tak nierównomiernego rozkładu ruchu turystycznego na rynku hotelarskim w woj. zachodniopomorskim są przede wszystkim czynniki naturalne (tj. klimat, warunki pogodowe oraz położenie geograficzne regionu) oraz instytucjonalne (przede wszystkim rozkład wakacji letnich oraz przyzwyczajenia uczestników ruchu turystycznego do korzystania z urlopów głównie latem, w szczycie sezonu turystycznego).

Problem sezonowości ruchu turystycznego na rynku hotelarskim dotyczy w szczególności hoteli położonych w pasie wybrzeża regionu, czyli w miejscowościach nadmorskich, w których aktywność turystyczna zależy od warunków pogodowych i okresu w roku. Sezonowość w mniejszym stopniu dotyczy natomiast hoteli położonych w głównych miastach województwa, tzn. w Szczecinie i Koszalinie, oraz ważnych miejscowościach uzdrowiskowych, tj. Kołobrzegu i Świnoujściu (mimo iż znajdują się nad morzem) (<http://eregion.wzp.pl/obszary/turystyka>).

Ważnym krokiem podejmowanym przez podmioty, tj. przedsiębiorstwa turystyczne, hotelarskie, władze samorządowe, organizacje turystyczne i zarządców atrakcji turystycznych z regionu, winny być działania zmierzające do wydłużania sezonu turystycznego i sprawniejszego zarządzania sezonowością w woj. zachodniopomorskim.

Literatura

- BarOn, R.V. (1975). *Seasonality in Tourism. A Guide to the Analysis of Seasonality and Trends for Policy Making*, London: The Economist Intelligence Unit Ltd.
- Bigovič, M. (2012). The Strength and Dynamics of Seasonal Concentration in Montenegrin Tourism. *Turizam*, vol. 16, issue 3, 103–104.
- Butler, R.W. (2001). Seasonality in Tourism: Issues and Implications. W: T. Baum, S. Lundtorp (red.), *Seasonality in Tourism* (s. 5–6). Oxford: Pergamon.
- Cannas, R. (2012). Anover View of Tourism Seasonality: Key Concept and Policies. *Alma Tourism*, no. 5, 42–43.

- Cieślak, M. (red.). (2001). *Prognozowanie gospodarcze. Metody i zastosowanie*. Warszawa: PWN.
- Čorluka, G., *Seasonality in Tourism. Causes, Implications and Strategies*. Pobrane z: http://www.academia.edu/8670280/SEASONALITY_IN_TOURISM_causes_implications_and_strategies (10.10.2015).
- Eregion.wzp, www.eregion.wzp.pl (14.10.2015).
- Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl (20.10.2015).
- Karamustafa, K., Ulama S. (2010). Measuring the Seasonality in Tourism with the Comparison of Different Methods. *EuroMed Journal of Business*, vol. 5, no. 2, 196–197.
- Koenig, N., Bischoff, E.E. (2005). Seasonality Research: the State of the Art. *International Journal of Tourism Research*, vol. 7, issue 4–5, 3–7.
- Mydłowska, E (2008). Metodyka badań turystycznej bazy noclegowej w Polsce. W: M. Dutkowski (red.), *Problemy turystyki i rekreacji* (s. 49–53), t. 1. Szczecin: In Plus.
- Różycki, P. (2009). *Zarys wiedzy o turystyce*. Kraków: Proksenia.
- Szostak, D. (2008). Słowniczek. W: A. Panasiuk, D. Szostak (red.), *Hotelarstwo. Usługi, eksploatacja, zarządzanie* (s. 371–372). Warszawa: PWN.
- Słownik języka Polskiego PWN*. Pobrane z: www.sjp.pwn.pl (10.10.2015).

TOURISM MOVEMENT SEASONALITY ON THE HOSPITALITY MARKET IN THE WEST POMERANIAN VOIVODSHIP

KEYWORDS | seasonality on the hospitality market, travel accommodation, tourist movement

ABSTRACT | The West Pomeranian Voivodship is one of the most attractive in terms of tourism and one of the most visited by tourists both domestic and foreign region in Poland. Tourists visiting the West Pomeranian Voivodship need the accommodation offered especially hotels. The main problem of the hotel market in West Pomeranian Voivodship, however, it is the seasonality of tourism demand. This article aims to assess seasonality in the hospitality market in West Pomeranian Voivodship. Evaluation of seasonality on the hotel market in West Pomeranian Voivodship will be carried out according to the official statistics of the Statistical Office in Szczecin on a registered accommodation facilities and registered tourist movement in this base in Western Pomerania in the years 2009–2014.